

UZASADNIENIE

Wnioskodawca K. S. wniósł o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po M. G. (1) wydanego przez Sąd Rejonowy w Olsztynie w dniu 27 lipca 2000 r. w sprawie sygn.akt: I Ns 673/99 w ten sposób, że wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne położone w N., gmina G. z mocy ustawy dziedziczyć będą A. S., A. G. (1), A. G. (2) po 1/3 części każde z nich.

W uzasadnieniu wnioskodawca podał, że Sąd Rejonowy w Olsztynie w dniu 27 lipca 2000 r. w sprawie sygn.akt: I Ns 673/99 stwierdził, że spadek po M. G. (1) zmarłej 8 czerwca 1977 r. nabyły dzieci A. S., A. G. (1), A. G. (2) po 1/3 części każde z nich zaś wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne położone w N., gmina G. z mocy ustawy nabyli A. G. (1) i A. G. (2) po 1/2 części każdy z nich.

Wnioskodawca podniósł, że niniejszy wniosek jest zasadny z uwagi na fakt, iż w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po M. G. (1) nie uczestniczył osobiście K. S., dla którego w tej sprawie został ustanowiony kurator.

Mimo ustanowienia kuratora dla doręczeń, wnioskodawca nie otrzymał żadnej korespondencji w związku z czym został pozbawiony możliwości zajęcia stanowiska w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku. Co istotne, w aktach sprawy o sygn. akt I Ns 673/99 (k. 103) znajduje się koperta z zaznaczonym adresem K. S. jako nadawcy i zawierająca dane adresowe właśnie wnioskodawcy, co świadczy niewątpliwie, iż w toku postępowania istniała rzeczywista możliwość wezwania K. S. do czynnego udziału w sprawie.

Wykazując interes prawny wnioskodawca podał, iż jest synem zmarłej 8 kwietnia 1993 r. A. S. dziedziczącej po zmarłej M. S.. W niniejszej sprawie Wnioskodawca ma interes prawny w wykazaniu następstwa prawnego po M. G. (1), jako osoba, której udział spadkowy został w konsekwencji umniejszony. W związku z tym powinien na równi z pozostałymi dziećmi A. S. brać udział w postępowaniu w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku objętym niniejszym wnioskiem.

Wnioskodawca podniósł, iż posiada wiedzę, że udział A. S. jest inny niż stwierdzony gdyż według wnioskodawcy jego matka była uprawniona do dziedziczenia z mocy ustawy gospodarstwa rolnego położonego w N. wspólnie z A. G. (1) i A. G. (2) ponieważ spełniała przesłanki wskazane w przepisie art.1059 kc w brzmieniu obowiązującym w dniu otwarcia spadku po M. G. (1).

Ponadto wnioskodawca podniósł, iż roczny termin zawity wynikający z art.679 kpc nie upłynął albowiem wnioskodawca uzyskała możliwość żądania zmiany stwierdzenia nabycia spadku dopiero pod koniec czerwca 2015 r. tj. w momencie uzyskania informacji od pełnomocnika, który zapoznał się z aktami sprawy.

Uczestnik postępowania A. G. (1) wniósł o oddalenie wniosku i zasądzenie od wnioskodawcy na jego rzecz kosztów postępowania. Podniósł, że brak jest podstaw faktycznych i prawnych do zmiany postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 27 lipca 2000 r. w sprawie sygn.akt: I Ns 673/99. Wskazał, że aby można czynić starania o zmianę postanowienia o stwierdzenia wykazać nabycia spadku, stosownie do treści art.679 kpc wnioskodawca winien wykazać, że nie był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po M. G. (1), żądanie zmiany postanowienia opiera na podstawie której nie mógł powołać w dotychczasowym postępowaniu w sprawie I NS 673/99 a nadto, że jego matka A. S. spełniała w dacie śmierci M. G. (1) tj. 8 czerwca 1977 r. którąkolwiek z przesłanek do dziedziczenia gospodarstwa rolnego przewidzianą w art. 1059 S 1 k.c w wersji z czerwca 1977 r. Uczestnik podniósł, że żadna z przesłanek wskazanych powyżej, która mogłaby uzasadniać trafność wniosku nie zachodzi. Z analizy akt I Ns 673/99 wynika, że wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po M. G. (1) złożył M. G. (2) syn A. S., który wnosił o stwierdzenie nabycia spadku na rzecz A. S., A. G. (1) oraz A. G. (2) również co do gospodarstwa rolnego. Jak wskazał uczestnik na rozprawie w dniu 12.02.1993 r. (k. 11-12 akt sprawy I NS 673/99) przesłuchana w charakterze strony A. S. oświadczyła, że: „ w chwili otwarcia spadku mieszkałam w S. gm.J. i byłam utrzymaniu męża, który pracował w dyrekcji Lasów Państwowych jako palacz, gospodarstwa rolnego nie posiadał, zaś ja nie byłam członkiem rolniczej spółdzielni produkcyjnej, ani nie byłam niezdolna do pracy, ukończyłam tylko szkołę podstawową, nie odbyłam

żadnych kursów rolniczych, a na gospodarstwie rolnym matki pracowałam do roku 1957". #. więc A. S. nie miała i nie ma podstaw do ubiegania się o dziedziczenie gospodarstwa rolnego po swojej matce.

Ponadto uczestnik podniósł, iż postępowanie spadkowe po A. S. zmarłej 30.04.1993 r. z wniosku A. G. (1) zostało przeprowadzone w sprawie NS 957/95, ale tam w skład spadku nie wchodziło gospodarstwo rolne po M. G. (1). Wnioskodawca K. S. zarówno w sprawie I Ns 673/99 jak i w sprawie I Ns 957/95 reprezentowany był przez kuratora sądowego a więc miał możliwość składania wniosków i dowodów celem wykazania, że A. S. posiadała w dacie 8.06.1977 r. uprawnienia z art.1059 k.c do dziedziczenia gospodarstwa. Zarzut zgłoszony we wniosku, że K. S. nie był uczestnikiem postępowania to jest on nietrafny, gdyż bezspornym jest, że był zarówno w tej sprawie jak i w sprawie I Ns 957/99 reprezentowany przez kuratora sądowego(k.93). K. S. w piśmie z 2.07.1996 r. do Sądu Rejonowego w Olsztynie wskazał swój adres w Niemczech i jednocześnie domagał się aby spadek po M. G. (1) przypadł także jego matce A. S., ale nie wskazał ani podstaw faktycznych ani prawnych tego wniosku(k.102). Uczestnik podniósł, że na k.118 znajduje się pismo W. J. z którego wynika, że jej brat K. S. pod adresem wskazanym na k. 102 nie zamieszkuje i ona nie wie gdzie on obecnie mieszka. Konsekwencją tej wiadomości było zawiadomienie przez Sąd o terminie sprawy przed wydaniem postanowienia z 27.07.2000 r. kuratora sądowego. W tej sytuacji nie nastąpiło uszczuplenie praw uczestnika postępowania K. S. w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po M. G. (1) uzasadniających przedmiotowy wniosek.

Pozostali uczestnicy postępowania nie zajęli stanowiska w sprawie, poza E. H., która oświadczyła, że popiera wniosek.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Sąd Rejonowy w Olsztynie w dniu 27 lipca 2000 r. w sprawie sygn.akt: I Ns 673/99 stwierdził, że spadek po M. G. (1) zmarłej 8 czerwca 1977 r. nabyły dzieci A. S., A. G. (1), A. G. (2) po 1/3 części każde z nich zaś wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne położone w N., gmina G. z mocy ustawy nabyli A. G. (1) i A. G. (2) po 1/2 części każdy z nich.

Na pierwszej rozprawie w dniu 12 lutego 1993 r. uczestniczka postępowania A. S. złożyła zapewnienie spadkowe. K. S. towarzyszył jej w tym dniu stawiając się na rozprawie jako publiczność.

W toku tego postępowania uczestniczka A. S. zmarła co skutkowało zawieszeniem postępowania.

Postanowieniem z dnia 17 września 1996 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie w sprawie I Ns 957/95 stwierdził, że spadek po A. S. zmarłej w dniu 8 kwietnia 1993 r. na podstawie ustawy nabyli mąż K. S. w 5/20 części oraz córki W. J. i A. M. oraz synowie M. G. (2), P. S. i K. S. po 3/20 części każdy.

W toku postępowania I Ns 673/99 K. S. złożył pismo z dnia 2.07.1996 r. do Sądu Rejonowego w Olsztynie wskazując swój adres w Niemczech i jednocześnie domagał się aby spadek po M. G. (1) przypadł także jego matce A. S.. Uczestniczka W. w piśmie z dnia 09.04.1999 r. podała, że jej brat K. S. pod adresem wskazanym przez niego już nie zamieszkuje a ona nie wie gdzie on obecnie mieszka. Postanowieniem z dnia 02.06.1999 r. Sąd podjął postępowanie z udziałem następców prawnych zmarłej A. S. i K. S. został wezwany do udziału w sprawie jako uczestnik postępowania. Jednocześnie Sąd ustanowił kuratora do zastępowania nieznanego z miejsca pobytu uczestnika K. S. w osobie pracownika sądu B. R..

(dowód: postanowienie SR w Olsztynie z dnia 27 lipca 2000 r. w sprawie sygn.akt: I Ns 673/99-k. 205 tychże akt, protokół rozprawy z dnia 12 lutego 1993 r. w sprawie I Ns 673/99-k.11-13 tychże akt, pismo K. S. z dnia 02.07.1996 r. z kopertą-k.102, pismo W. J. z dnia 09.04.1999 r. -k.148, postanowienie Sądu z dnia 02.06.1999 r.-k.125, postanowienie z dnia 17 września 1996 r. SR w Olsztynie w sprawie I Ns 957/95 - ostatnia karta akt I Ns 673/99, zeznania wnioskodawcy -k. 140v, zeznania uczestników postępowania A. G. (1), W. J., A. M.-k.125-127)

Sąd zważył co następuje:

Wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie z następujących względów.

Zgodnie z przepisem art. 679 § 1. k.p.c. dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku. Jednakże ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość.

W związku z powyższym każdy zainteresowany może zgłosić wniosek o wszczęcie postępowania o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku, gdy istnieje wiarygodny dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku nie jest spadkobiercą albo jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony.

Z uwagi na możliwości, jakie miał uczestnik postępowania o stwierdzenie nabycia spadku w tym postępowaniu, może on żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku tylko wtedy, gdy żądanie to opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek może złożyć wyłącznie w zawitym terminie roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość. Ograniczenie terminem przewidzianym w art. 679 § 1 zd. 2 KPC, z wystąpieniem o zmianę prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku dotyczy nie tylko uczestników tego postępowania, ale również ich następców prawnych. Zasada ta nie ma jednak zastosowania wówczas, gdy legitymację do występowania w sprawie o zmianę prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku wnioskujący o to nie czerpie jedynie z tego, że jest następcą prawnym jednego z uczestników zakończonych prawomocnie postępowania, lecz z tego, że jako powołany do spadku powinien brać udział w pierwszym postępowaniu o stwierdzeniu nabycia spadku. Ograniczenie przewidziane w art. 679 § 1 zd. 2 KPC dotyczy także spadkobiercy uczestnika postępowania o stwierdzenie nabycia spadku (post. SN z 26.1.2001 r., II CKN 784/00, Legalis z glosą A. Szpunara, Rej. 2001, Nr 11, s. 136).

W przedmiotowej sprawie wnioskodawca wskazał we wniosku, że swój interes w sprawie wywodzi z tego, że jest synem zmarłej A. S. dziedziczącej po zmarłej M. G. (1). legitymację do występowania w sprawie wnioskodawca czerpie zatem z tego, że jest następcą prawnym uczestniczki postępowania A. S.. Nastęstwo prawne wnioskodawcy wynika zaś z postanowienia z dnia 17 września 1996 r. Sądu Rejonowego w Olsztynie w sprawie I Ns 957/95.

Pojęcie zainteresowanego należy interpretować szeroko. Wniosek o wszczęcie postępowania o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku będzie mogła złożyć każda osoba, która ma interes prawny albo majątkowy w wykazaniu nastęstwa prawnego po spadkodawcy. Będą to przede wszystkim następcy prawni zmarłego, wierzyciele spadkobierców pominiętych w stwierdzeniu, lub których udział spadkowy został umniejszony, zapisobierca, uprawniony do zachowku, wykonawca testamentu. W świetle powyższego należy uznać, że wnioskodawca przesłanki te spełnia. Nie ulega wątpliwości, że postępowanie o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku (art. 679 KPC) może mieć zastosowanie - *lege non distinguentae* - także do dziedziczenia gospodarstwa rolnego (uchwała III CZP 121/68 z dnia 18 grudnia 1968 r., OSNCP 1970, z. 1, poz. 1), odrębny byt procesowy.

Z dokumentów w aktach sprawy I Ns 673/99 o stwierdzenie nabycia spadku po M. G. (1) wynika, że w toku tego postępowania zmarła córka spadkodawczyni - uczestniczka A. S. i postępowanie zostało zawieszone. W toku postępowania I Ns 673/99 K. S. złożył pismo z dnia 2.07.1996 r. do Sądu Rejonowego w Olsztynie wskazując swój adres w Niemczech i jednocześnie domagał się aby spadek po M. G. (1) przypadł także jego matce A. S.. Uczestniczka W. w piśmie z dnia 09.04.1999 r. podała, że jej brat K. S. pod adresem wskazanym przez niego już nie zamieszkuje a ona nie wie gdzie on obecnie mieszka. Postanowieniem z dnia 02.06.1999 r. Sąd podjął postępowanie z udziałem następców prawnych zmarłej A. S. i K. S. został wezwany do udziału w sprawie jako uczestnik postępowania. Jednocześnie Sąd ustanowił kuratora do zastępowania nieznanego z miejsca pobytu uczestnika K. S. w osobie pracownika sądu B. R.. Konsekwencją było zawiadomienie przez Sąd o terminie rozprawy przed wydaniem postanowienia z 27.07.2000 r. kuratora do zastępowania nieznanego z miejsca pobytu uczestnika K. S..

Zgodnie z poglądami doktryny oraz orzecznictwa przez uczestnictwo w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku – w rozumieniu art. 679 KPC – należy rozumieć formalny udział w postępowaniu, a nie stopień aktywności, bierność

czy nawet całkowitą bezczynność zainteresowanego występującego w sprawie (post. SN z 4.2.2000 r., II CKN 740/98, niepubl., cyt. za J. Gudowskim, Kodeks, s. 679).

Uczestnikiem postępowania zainteresowany może stać się zarówno wskutek zgłoszenia wniosku wszczynającego postępowanie, przez wzięcie udziału w toczącym się postępowaniu z własnej inicjatywy jak i wskutek wezwania przez sąd do udziału w toczącym się postępowaniu. Niezależnie od woli i aktywności zainteresowanego wezwanego do udziału w sprawie, staje się on uczestnikiem przez samo wezwanie (art. 510 § 2 zd. 2 KPC).

Kurator, o którym mowa w art. 510 § 2 zd. 3 KPC może być wyznaczony tylko do zastępowania określonego uczestnika postępowania, którego miejsce pobytu nie jest znane (por. uchw. SN z 11.9.1958 r., IV CO 19/58, L.; E. W., Przegląd, 1960, s. 794) i taki właśnie kurator a nie „kurator do doręczeń”- jak to podnosił we wniosku wnioskodawca- wyznaczony został do zastępowania uczestnika K. S..

Podkreślić należy, że postępowanie przewidziane w art. 679 KPC nie służy i nie może być wykorzystywane, jako środek do usunięcia skutków bezczynności lub błędów uczestników postępowania spadkowego czy też skutków ich nieznamośności prawa ani nawet błędów sądu (vide: post. SN z 15.01.2016 r., I CSK 1079/14, L.). Przedmiotem badania Sądu w przedmiotowej sprawie nie może być zatem także zasadność ustanowienia kuratora dla uczestnika w szczególności, czy nastąpiło dostateczne uprawdopodobnienie, że miejsce pobytu uczestnika nie jest znane.

W świetle powyższego należy uznać, że K. S. był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku podobnie jak jego matka A. S..

Jak wynika z uzasadnienia wniosku wnioskodawca K. S. legitymację do występowania w sprawie o zmianę prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po M. G. (1) czerpie z tego, że jest następcą prawnym uczestnika tego postępowania tj. A. G. (3) i już z tego względu dotyczyć go będą ograniczenia o jakich mowa w art. 679 § 1 kpc odnośnie uczestników. Ponadto po śmierci A. G. (3) został wezwany do wzięcia udziału w sprawie w charakterze uczestnika i formalnie brał udział w postępowaniu będąc reprezentowany przez kuratora ustanowionego w trybie art. 510 § 2 zd. 3 kpc. Uczestnik postępowania o stwierdzenie nabycia spadku doznaje zaś istotnych ograniczeń. Po pierwsze, żądanie zmiany może oprzeć tylko na takiej podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a więc tak samo, jak w okolicznościach przewidzianych w art. 403 § 2 KPC. Po drugie, jest ograniczony terminem rocznym, wskazanym w art. 679 § 1 in fine KPC. Wspomniany termin, choć zamieszczony w przepisach postępowania cywilnego, ma w swej istocie cechy terminu zawitego prawa materialnego (zob. J. Ignatowicz, w: S. Grzybowski (red.), System prawa cywilnego. T. I. Część ogólna, Wrocław 1985, s. 795 i 850).

W tym miejscu wskazać, należy, że we wniosku o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku w trybie art. 679 kpc należy podać okoliczności i dowody wskazujące na niezgodność postanowienia z rzeczywistym stanem prawnym, np. dlatego że istnieje testament spadkodawcy, który nie został ujawniony w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, istnieją inni spadkobiercy ustawowi, powołani do spadku obok lub zamiast tych, którzy uzyskali stwierdzenie nabycia, spadkobierca został później uznany za niegodnego, w stosunku do spadkobiercy nastąpiło prawomocne zaprzeczenie ojcostwa lub unieważnienie uznania itp.

Wnioskodawca jako okoliczność wskazującą na niezgodność postanowienia z rzeczywistym stanem prawnym wskazał, to że posiada wiedzę że udział A. S. w spadku po M. G. (1) jest inny niż stwierdzony albowiem posiadała ona kwalifikacje do dziedziczenia gospodarstw rolnych zaś o okoliczności tej dowiedział się dopiero pod koniec czerwca 2015 r. tj. w momencie przekazania stosownych informacji przez pełnomocnika, który zapoznał się z aktami sprawy.

Jak wynika jednak z przeprowadzonego postępowania dowodowego, wskazana przez wnioskodawcę podstawa zmiany prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku nie jest taką, której nie mógł powołać w tym postępowaniu. Wnioskodawca zeznał, że był w charakterze publiczności na pierwszej rozprawie w sprawie spadkowej po M. G. (1), kiedy zapewnienie spadkowe składała jego matka A. S. (k. 140v). Wynika z powyższego, że o ewentualnej podstawie do zmiany postanowienia w zakresie jaki wskazuje w niniejszym postępowaniu A. S. jak i wnioskodawca wiedzieli najpóźniej już w dniu 19 lutego 1993 r. (k.11-13 akt I Ns 673/99). Znał już bowiem w tym

czasie prawdziwy- wedle jego stanowiska -stan rzeczy dotyczący przesłanek do dziedziczenia gospodarstwa rolnego. Ponadto wnioskodawca zeznał, że wiedział o toczącym się postępowaniu spadkowym a zeznania te potwierdza pismo z dnia 2.07.1996 r. do Sądu Rejonowego w Olsztynie złożone przez niego do sprawy spadkowej po M. G. (1), w którym wskazał swój adres w Niemczech i jednocześnie domagał się aby spadek po M. G. (1) przypadł także jego matce A. S., choć nie wskazał ani podstaw faktycznych ani prawnych tego wniosku (k. 102).

Wynika z zeznań wnioskodawcy oraz protokołu rozprawy z dnia 12 lutego 1993 r. w sprawie I Ns 673/99 że podstawa, na którą powołuje się wnioskodawca mogła być powołana w postępowaniu po M. G. (1) zarówno przez A. G. (3) jak i K. S.. Na rozprawie w dniu 12.02.1993 r. (k. 11-12 akt sprawy I NS 673/99) przesłuchana w charakterze strony A. S. oświadczyła, że: „w chwili otwarcia spadku mieszkałam w S. gm.J. i byłam utrzymani w domu męża, który pracował w dyrekcji Lasów Państwowych jako palacz, gospodarstwa rolnego nie posiadał, zaś ja nie byłam członkiem rolniczej spółdzielni produkcyjnej, ani nie byłam niezdolna do pracy, ukończyłam tylko szkołę podstawową, nie odbyłam żadnych kursów rolniczych, a na gospodarstwie rolnym matki pracowałam do roku 1957”.

Wobec powyższego nie zaistniały żadne okoliczności ze względu, na które A. S. i wnioskodawca nie mogli powołać się na podstawę, która -w myśl art. 679 § 1 zd. 2 KPC- uzasadnia ponowne rozpoznanie sprawy spadkowej.

Okoliczności wskazane we wniosku mogły być powołane w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku przez uczestniczącego w nim spadkobiercę ustawowego jak i jego następcę prawnego, co oznacza, że nastąpiła prekluzja uprawnienia do zgłoszenia ich jako podstawy wniosku składanego na podstawie art. 679 KPC.

Celem ograniczenia jest to, by uczestnik poprzedniego postępowania nie mógł się domagać zmiany postanowienia na podstawie, którą mógł poprzednio powołać. Ograniczenie to traktuje się jako prekluzję uprawnienia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2001 r., III CZP 4/01, OSNC 2001, nr 13, poz. 670 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2001 r., IV CKN 566/00, OSNC 2002, nr 10, poz. 127 i z dnia 14 października 2009 r., V CSK 118/09, niepublikowane). Jest ono podyktowane potrzebą ochrony stabilności stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem porządku dziedziczenia. Z tego też względu oraz z uwagi na wyjątkowy charakter uregulowania zawartego w art. 679 KPC, przepis podlega wykładni ścisłej, gdyż dopuszczenie możliwości zmiany prawomocnego postanowienia powinno być ograniczone, zwłaszcza, gdy z wnioskiem występuje osoba, która była uczestnikiem wcześniejszego postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2006 r., I CSK 167/07, niepublikowane).

Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15.01.2016 r., i csk 1079/14, L. „postępowanie przewidziane w art. 679 KPC nie służy i nie może być wykorzystywane jako środek do usunięcia skutków bezczynności lub błędów uczestników postępowania spadkowego czy też skutków ich nieznanomości prawa ani nawet błędów sądu. Chociaż jest ono postępowaniem autonomicznym, ma jednak charakter „wznowieniowy”, co uwidacznia się przede wszystkim w tym, że uczestnik postępowania spadkowego tylko wtedy może skutecznie żądać na podstawie art. 679 § 1 KPC zmiany postanowienia spadkowego, jeżeli wykaże, jak przy wznowieniu postępowania, szczególne przesłanki swojego żądania, czyli podstawę, której nie mógł powołać w poprzednim postępowaniu oraz zachowanie rocznego terminu określonego w tym przepisie”.

W uzasadnieniu cytowanego wyżej orzeczenia Sąd Najwyższy wskazuje nadto, że „obowiązany jest wykazać istnienie przeszkody obiektywnej, uniemożliwiającej mu powołanie w sprawie spadkowej okoliczności uzasadniającej odmienną podstawę lub porządek dziedziczenia. Te same zasady dotyczą następców prawnych uczestnika postępowania spadkowego, który nie ujawnił w postępowaniu spadkowym istnienia testamentu. W takim przypadku zarówno on, jak i jego spadkobierca, podlegają takim samym ograniczeniom i zasadom przy zgłoszeniu wniosku na podstawie art. 679 KPC. Na spadkobiercę uczestnika postępowania spadkowego przechodzą bowiem także konsekwencje prawne wynikające z nieujawnienia testamentu przez uczestnika”.

	Z art. 679 KPC wynika jednoznacznie ścisłe powiązanie uprawnienia żądania zmiany postanowienia z podstawą,
--	--

która nie mogła być powołana przez zainteresowanego w poprzednim postępowaniu, w którym brał udział. Strona wnosząca o zmianę postanowienia spadkowego powinna wykazać, że powołane przez nią fakty i dowody, które mają uzasadniać żądanie zmiany, pozostawały poza jej dostępem podczas poprzedniego postępowania, przy uwzględnieniu, że chodzi o obiektywną możliwość ich powołania (vide: postanowienie SN z 11.09.2014 r., III CSK 239/13).

Wnioskodawca okoliczności wskazanej nie wykazał.

Nawet gdyby jednak teoretycznie przyjąć, że wskazana przez wnioskodawcę podstawa jest podstawą, na jaką A. G. (3) ani wnioskodawca nie mogli się powołać w sprawie spadkowej jako uczestnicy tego postępowania, to przede wszystkim z zeznań samego wnioskodawcy wynika, że brak jest po stronie A. S. i wnioskodawcy podstaw do dziedziczenia gospodarstwa rolnego. Wnioskodawca bowiem wskazał, że ma wiedzę o istnieniu po stronie A. S. przesłanek do dziedziczenia gospodarstwa rolnego. Tymczasem wnioskodawca zeznał wprost, że jego matka A. S. wyprowadziła się z gospodarstwa rolnego swojej matki M. G. (1) przed jej śmiercią tj. w 1972 r. Podał, że pracowała w nim dopóki się nie wyprowadziła. Kontakt z M. G. (1) A. S. miała przez około dwa lata od wyprowadzki. Podał, że jak zmarła M. G. (1) jego matka już tam nie mieszkała a jak był pogrzeb M. G. (1) to A. S. przebywała w więzieniu. Wnioskodawca podał nadto, że jego matka nie pracowała w innym gospodarstwie rolnym, nie miała wykształcenia rolniczego i była zdolna do pracy. Wnioskodawca zeznał, że był za mały żeby pracować na gospodarstwie rolnym (urodzony w (...) r. w chwili wyprowadzki w 1972 r. miał 13 lat a w 1977 r.- 18 lat). Po wyprowadzce do S. jeździł do babci do N. kilka razy w miesiącu. Podał, że w 1977 r. kończył szkołę podstawową i jest malarzem budowlanym.

Zgodnie zaś z przepisem art. 1059 kc, w brzmieniu na dzień 08.06.1977 r., spadkobiercy dziedziczą z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli w chwili otwarcia spadku:

- 1) stale pracują bezpośrednio przy produkcji rolnej albo
- 2) maj# przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej, albo
- 3) są małoletni bądź też pobierają naukę zawodu lub uczęszczają do szkół, albo
- 4) są trwale niezdolni do pracy.

Przepis art. 1060 kc stanowił zaś, że w granicach określonych w art. 931 § 2 wnuki spadkodawcy, które w chwili otwarcia spadku odpowiadają warunkom przewidzianym w art. 1059 pkt 1 i 2, dziedziczą gospodarstwo rolne także wtedy, gdy ich ojciec lub matka nie mogą gospodarstwa dziedziczyć dla braku warunków przewidzianych w art. 1059.

Okoliczności podane przez wnioskodawcę wskazują wyraźnie, że ani A. S. ani wnioskodawca jako wnuk M. G. (1) nie spełniali przesłanek do dziedziczenia gospodarstwa rolnego i w konsekwencji żadna podstawa do zmiany postanowienia o stwierdzenia nabycia spadku nie istnieje.

Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawcy w tym przedmiocie albowiem jako złożone po raz pierwszy były one spontaniczne i wyczerpujące. Ponadto były zbieżne z zeznaniami pozostałych uczestników postępowania A. G. (1), W. J., A. M. (k.125v-127) oraz świadków H. S., J. S. i M. G. (3).

Podkreślenia wymaga, że wynikający z art. 670 KPC obowiązek sądu badania z urzędu, kto jest spadkobiercą, w postępowaniu wszczętym na podstawie art. 679 KPC istnieje w zakresie wyznaczonym przez dopuszczalną podstawę żądania zmiany prawomocnego postanowienia, a zmiana postanowienia spadkowego może opierać się tylko na takiej podstawie (post. SN z 21.12.2011 r., IV CSK 199/11, L.). Dopuszczalna podstawa to taka, która nie mogła być powołana

w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, w którym wnioskodawca brał udział. Istnienia takiego rodzaju podstawy wnioskodawca zaś nie wykazał.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 21.12.2011 r., IV CSK 199/11, L.: „uprawnienie do żądania zmiany postanowienia zależy od ustawowo określonej przesłanki, co oznacza, że w pierwszej kolejności powołana podstawa żądania podlega badaniu pod kątem kryterium określonego w przepisie, czyli niemożności powołania jej w poprzednim postępowaniu. Strona wnosząca o zmianę postanowienia spadkowego powinna wykazać, że powołane przez nią fakty i dowody, które mają uzasadniać żądanie zmiany, pozostawały poza jej dostępem podczas poprzedniego postępowania, przy uwzględnieniu, że chodzi o obiektywną możliwość ich powołania” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98 i z dnia 13 października 2004 r., III CK 82/03, niepublikowane). Dopiero po stwierdzeniu takiego stanu rzeczy, i w takim tylko zakresie, może być przeprowadzany dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą. Tylko wówczas, gdy nie ma przeszkód do prowadzenia takiego dowodu, sąd ma obowiązek - stosownie do art. 670 KPC - z urzędu ponownie badać, kto jest spadkobiercą. Przyjęcie odmiennego poglądu, uznającego, że w każdym wypadku sąd rozpoznający wniosek o zmianę postanowienia spadkowego ma obowiązek z urzędu badać ponownie, kto jest spadkobiercą, niweczyłoby sens ograniczeń przewidzianych w art. 679 § 1 zd. 2 KPC, a do ponownego prowadzenia dowodów w celu badania kręgu spadkobierców wystarczyłoby samo złożenie wniosku o zmianę postanowienia spadkowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2009 r., V CSK 118/09). W razie stwierdzenia niezachowania wymagań z art. 679 § 1 zd. 2 KPC, wniosek o zmianę prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku powinien być oddalony, bez merytorycznego badania jego zasadności. Oddalenie wniosku może być wyłącznie konsekwencją uchybienia terminu zawitego do jego złożenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2000 r. (sygn. akt II CKN 981/98) jak też oparcia żądania zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku na podstawie, którą wnioskodawca mógł powołać w poprzednim postępowaniu.

Dlatego wynikający z art. 670 KPC obowiązek sądu badania z urzędu, kto jest spadkobiercą, w postępowaniu wszczętym na podstawie art. 679 KPC istnieje w zakresie wyznaczonym przez dopuszczalną podstawę żądania zmiany prawomocnego postanowienia, a zmiana postanowienia spadkowego może opierać się tylko na takiej podstawie.

W zakresie, w którym żądanie zmiany postanowienia nie jest oparte na dopuszczonej przez ustawę podstawie, wniosek nie podlega merytorycznemu badaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2009 r., V CSK 118/09 i z dnia 13 października 2004 r., III CK 82/03, niepublikowane). Z art. 679 KPC wynika jednoznacznie ściśle powiązanie uprawnienia żądania zmiany postanowienia z podstawą, która nie mogła być powołana przez zainteresowanego w poprzednim postępowaniu, w którym brał udział. Rodzaj podstawy, w tym także fakt, że dotyczy ona ważności testamentu, jest z rozważanego punktu widzenia obojętny (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2001 r., II CKN 784/00, OSNC 2001, nr 7-8, poz. 118 i z dnia 6 czerwca 2007 r., III CSK 19/07, niepublikowane). Tak samo restrykcyjnie ustawa traktuje uchybienie terminowi złożenia wniosku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2000 r., II CKN 981/98, niepublikowane)”.

Przedmiotem rozpoznania Sądu nie mogła być zatem podstawa wskazywana we wniosku jak i wskazywana w dalszym toku postępowania tj. to że wnioskodawca miał kwalifikacje do dziedziczenia gospodarstwa rolnego jako wnuk spadkodawczyni jak to, że żadna z osób wskazanych w postanowieniu z dnia 27 lipca 2000 r. w sprawie sygn.akt: I Ns 673/99 nie miała kwalifikacji do dziedziczenia gospodarstwa rolnego (pismo wnioskodawcy z dnia 29.03.2017 r. - k.364). Żadna z tych podstaw nie jest bowiem podstawą, która nie mogła być powołana w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku przez A. S. i jej następcę prawnego i jednocześnie uczestnika postępowania -K. S..

Mając to na względzie Sąd oddalił wniosek zawarty w pkt 2 str.2 pisma procesowego wnioskodawcy z dnia 24 marca 2016 r. o ponowne przesłuchanie uczestników postępowania w tym wnioskodawcy na okoliczność kręgu spadkobierców po M. G. (1). W świetle poglądów doktryny i orzecznictwa, które Sąd podziela, że formalne uczestnictwo w sprawie jest wystarczające do uznania za uczestnika postępowania, wniosek tenże na okoliczność pozbawienia możliwości brania czynnego udziału w postępowaniu przez wnioskodawcę i przebiegu tego postępowania został oddalony. Mając na względzie powyższe oraz okoliczność, że w sprawie I Ns 673/99 został ustanowiony kurator

do zastępowania K. S. jako uczestnika, został oddalony wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego grafologa na okoliczność ustalenia czy pismo znajdujące się na k.102-103 akt I Ns 673/99 zostało sporządzone i podpisane przez wnioskodawcę. Znamienne jest, że we wniosku właśnie na to pismo jako swojego autorstwa wnioskodawca się powoływał po czym zaprzeczył aby był autorem tego pisma.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art.520 § 3 kpc mając na względzie sprzeczność interesów pomiędzy wnioskodawcą a uczestnikiem A. G. (1), który wnosił o oddalenie wniosku. O sprzeczności interesów decyduje bowiem stanowisko zajęte w postępowaniu nieprocesowym.

Sąd Najwyższy przyjął też, że zwrot kosztów postępowania może być pomiędzy uczestnikami postępowania nieprocesowego orzeczony tylko wówczas, gdy prawa lub interesy uczestników względem przedmiotu sprawy są nawzajem przeciwstawne. (por. orz. SN z 3.12.1959 r., II CR 859/58, OSNCK 1961, Nr 2, poz. 45).

W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie taka przeciwstawność interesów zaistniała i zasądzenie kosztów postępowania od wnioskodawcy na rzecz uczestnika A. G. (1) było uzasadnione. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w postanowieniu z dnia 09.01.2015 r., I ACz 1063/14, L.

	„Orzeczenie oddalające wniosek świadczy o tym, że wnioskodawca tę sprawę przegrał. Z uwagi na ewidentną sprzeczność interesów zainteresowanych stron zastosowanie powinien znaleźć art. 520 § 3 KPC”.
--	---

Na koszty postępowania składają się koszty zastępstwa procesowego -60 zł

(§ 9 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedliwości z 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa-17 zł.